

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Олександр МОРГУНОВ

24 02 2025

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

ВИТЯГ

з протоколу спільного засідання кафедр адміністративно-правових дисциплін та публічного управління, адміністративного права та процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ від 22 лютого 2025 року щодо публічної презентації Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади»

Голова: доктор наук з державного управління, професор Сергій ШЕВЧЕНКО.

Секретар: Ірина ГРЕБЕНЕНКО.

Присутні: доктор юридичних наук, професор Олександр ЮНІН, доктор юридичних наук, професор Андрій СОБАКАРЬ, доктор юридичних наук, професор Наталія СИДОРЕНКО, доктор наук з державного управління, доцент Мирослав ТРЕЩОВ, доктор наук з державного управління, професор Наталія ЛИПОВСЬКА, доктор юридичних наук, професор Роман МИРОНЮК, доктор юридичних наук, професор Борис ЛОГВИНЕНКО кандидат юридичних наук, доцент Ірина ТИЩЕНКОВА, кандидат юридичних наук Ірина ДЗЮБА, доктор філософії Вадим ЧАЛИК, доктор філософії Карина ПІСОЦЬКА, доктор філософії Олександр МАЗУР.

З присутніх – 7 докторів юридичних наук та 5 кандидатів юридичних наук (докторів філософії) – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Публічна презентація наукових результатів дисертаційного дослідження Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за

спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» щодо його рекомендації для захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Публічне управління та адміністрування».

Здобувач Юрій ЛУКАВЕНКО доповів, що реформа децентралізації та територіальної влади в Україні визнана однією з найуспішніших реформ. Проте російське агресивне вторгнення на територію суверенної держави в 2014 та в 2022 рр., окупація значної кількості територіальних громад наразі унеможливило продовження децентралізаційних процесів в умовах правового режиму воєнного стану. Тому варто змінити фокус уваги на розвиток інституціональної спроможності місцевих органів влади, запровадження європейських стандартів в їх діяльності, що передбачено умовами набуття Україною статусу члена Європейського Союзу. Отже, перехід до управління розвитком інституціональної спроможності всіх складових публічного сектору набуває особливої актуальності.

З огляду на відчутні особливості інституціональних змін в системі місцевої влади України потребою є певне впорядкування їх сукупності, зокрема для визначення стратегічних орієнтирів подальшого розвитку; потребує удосконалення концепція інституціональної трансформації та методико-технологічний інструментарій її реалізації тощо. Міжнародні агенції, такі як ООН, Світовий банк, ПРООН та ОЕСР, визнають, що якщо публічні інституції в країні не функціонують ефективно, соціальні, економічні та політичні зміни та розвиток ніколи не стануть реальністю. Зазначене обумовлює необхідність реалізації інтегрованого підходу до управління процесом розвитком інституціональної спроможності місцевих органів влади, визначення об'єктивних та суб'єктивних чинників, які впливають на цей процес, застосування засобів оцінювання рівня інституційної спроможності та формування відповідних рекомендацій.

Метою дисертаційної роботи є обґрунтування комплексу концептуальних положень щодо розвитку інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні і розробка рекомендацій щодо вдосконалення управління цим процесом у практиці публічного управління.

Для досягнення мети було визначено такі завдання дослідження:

- проаналізувати стан наукового осмислення проблеми розвитку інституціональної спроможності місцевих органів влади;
- розкрити передумови інституціональної трансформації місцевої влади в Україні в умовах децентралізації;
- визначити детермінанти розвитку інституціональної спроможності місцевих органів влади;

- розглянути показники інституціональної спроможності місцевих органів влади;

- дослідити зарубіжний досвід розвитку інституціональної спроможності місцевих органів влади;

- розробити модель підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, які складаються у сфері діяльності органів місцевої влади.

Предмет дослідження – підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження виступає комплекс загальних і спеціальних методів наукового пізнання: діалектичний (як базовий метод наукового пізнання), метод системного аналізу, формально-логічний метод тлумачення правових норм, порівняльно-ретроспективний метод, метод сходження від абстрактного до конкретного, метод моделювання, інституціональний аналіз.

Методи системного аналізу застосовувались під час виділення системних ознак, елементів та функцій місцевої влади в Україні та інтерпретації її інституціональної спроможності.

Метод сходження від абстрактного до конкретного дозволив дослідити категорії «інституціональна спроможність», «управління розвитком інституціональної спроможності», «трансакційні витрати» взагалі для конкретизації їх по відношенню до місцевої влади зокрема. Формально-логічний метод тлумачення правових норм використовувався для аналізу правових засад функціонування органів місцевої влади в Україні, визначенні передумов її інституціональної трансформації. Метод моделювання застосовувався під час конструювання моделі управління підвищенням інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні комплексу концептуальних положень щодо підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні та розробці рекомендацій щодо вдосконалення управління цим процесом у практиці публічного управління.

Найважливіші наукові результати, що характеризують новизну і розкривають логіку та зміст дисертаційного дослідження, полягають у тому, що:

уперше:

- розроблено комплекс взаємопідтримуючих концептуальних положень щодо підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні в умовах воєнного стану, які базуються на досвіді успішної діяльності органів місцевої влади зарубіжних країн, сервісній філософії місцевої влади, на інтегральному підході до управління за критерієм мінімізації трансформаційних витрат, для реалізації чого запропоновано інструментарій оцінювання інституціональної спроможності з використанням розроблених методико-технологічних моделей та суб'єктивних і об'єктивних показників;

удосконалено:

- матрицю характеристик інституціоналізації місцевої влади в Україні, координати якої представляють собою перелік критично важливих характеристик-орієнтирів цього інституту та розкривають зміст його основних функцій, визначених на основі сервісної філософії;

- понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, зокрема уточнено поняття «інституціональна спроможність», «управління розвитком інституціональної спроможності», «трансакційні витрати»;

- підходи щодо дослідження зарубіжного досвіду функціонування місцевої влади, зокрема через порівняння успішних та негативних практик країн, що розвиваються;

дістали подальшого розвитку:

- підходи до управління поведінкою суб'єктів місцевої влади України, зокрема визначено специфіку трансформації соціальних практик суб'єктів місцевої влади щодо надання публічних послуг;

- інтерпретацію інституціонального розвитку місцевої влади в Україні, зокрема поглиблено уявлення щодо процесу інституціональних змін, спрямованих на підвищення його ефективності шляхом зниження трансформаційних витрат, зокрема з урахуванням характеристик самого інституту місцевої влади як організації.

По завершенню доповіді Юрія ЛУКАВЕНКА присутніми були поставлені такі **запитання**:

Доктор наук з державного управління, доцент Мирослав ТРЕЦОВ: назвіть один з вагомих результатів, який характеризує наукову новизну дисертації?

Відповідь: Нами стверджується, що російське агресивне вторгнення на територію суверенної держави в 2014 та в 2022 рр., окупація значної кількості територіальних громад наразі унеможлиблює продовження децентралізаційних процесів в умовах правового режиму воєнного стану, проте розроблено механізм підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні навіть в цих умовах.

Доктор наук з державного управління, професор Наталія ЛИПОВСЬКА: чи досліджували питання системного підходу до інтерпретації інституціональної спроможності місцевих органів влади?

Відповідь: Застосування системного підходу до інтерпретації інституціональної спроможності місцевих органів влади дозволило екстраполювати модель Хільдербранда та Гріндла та дослідити фактори, що впливають на спроможність місцевих органів влади, за п'ятьма вимірами: середовище дій, інституційний контекст публічного сектору, цільова мережа, організація та людські ресурси. В інституційному контексті публічного сектору дослідження досліджено співвідношення між інституціональною спроможністю та ступенем адміністративної та політичної відповідальності МОВ та взаємозв'язок між спроможністю місцевих органів влади і ступенем конкуренції, з яким вони стикаються, а також фактори в організаційному та

людському вимірах, які впливають на здатність місцевих органів влади надавати публічні послуги за оцінкою їхніх клієнтів.

Доктор філософії Олександр МАЗУР: охарактеризуйте розроблену Вами модель підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади.

Відповідь: Розроблена модель підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади, яка базується на кількох основних чинниках: управлінні процедурами, управлінні реформуванням та управлінні персоналом. Місцеві органи влади як інституціональне утворення через нормотворчу діяльність отримує можливість формування, запозичення, трансплантації, вирощування та управління розвитком інституту місцевих органів влади. Такий підхід до аналізу управління розвитком інституціональної спроможності місцевих органів влади відповідає його інституціональній природі, адже її існування без нормативних актів, норм, правил є в принципі неможливим. Формалізація системних інститутів відбувається під час набуття ними інституціональних норм, інституціональних статусів та проходження інституціональних процедур.

Кандидат юридичних наук Ірина ДЗЮБА: чи досліджували Ви інституціональну спроможність місцевих органів влади з точки зору кадрового виміру?

Відповідь: Нами у дисертації проаналізовано детермінанти інституціональної спроможності місцевих органів влади з точки зору кадрового виміру. Виявлено, що на спроможність місцевих органів влади вплинула низка факторів у цьому вимірі. Це дослідження підтверджує інші дослідження, які роблять висновок про те, що практики кумівства та патронажу при підборі персоналу мають негативний вплив на організаційну спроможність. З іншого боку, прозора практика підбору персоналу, що ґрунтується на заслугах, з випробувальним терміном, що дозволяє організаціям обирати найкращий доступний персонал, позитивно вплинула на інституціональну спроможність місцевих органів влади. Однак твердження інших досліджень про те, що децентралізована система набору сприяє кращій організаційній ефективності, оскільки окремій установі дозволено залучати найбільш підходящий персонал, не підтверджується через кумівство та інші корупційні практики.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок наукового керівника – Наталії СИДОРЕНКО. У висновку зазначено про тематику опублікованих наукових статей та апробацію результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження Юрія ЛУКАВЕНКА побудоване на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Здобувач використав численні наукові праці фахівців з загальної теорії держави та права, публічного управління та адміністрування, інших галузевих правових наук, а також низки інших галузей знань.

Юрій ЛУКАВЕНКО чітко сформулював мету і завдання роботи, визначив об'єкт та предмет дослідження на основі проведеного комплексного дослідження вирішена важлива наукова проблема.

Стиль, мова викладення матеріалу дисертаційного дослідження, аргументація авторських висновків та пропозицій до чинного законодавства

відповідають належному теоретичному рівню. Думки здобувачем викладаються грамотно, послідовно, виражено, логічно витримані зміст та структура роботи.

Наведений у дисертаційному дослідженні матеріал містить також значний доробок дисертанта, який збагачує існуючі уявлення стосовно теоретичних аспектів досліджуваної проблеми. Автор продемонстрував уміння самостійно узагальнювати та аналізувати нормативно-правові акти, спеціальну літературу і статистичні дані, визначати теоретичне або практичне завдання, формулювати науково обґрунтовані висновки і пропозиції щодо її розв'язання.

Робота написана грамотно, логічно та послідовно, а стиль викладення матеріалу забезпечує легкість й доступність його сприйняття.

Під час здійснення дисертаційного дослідження здобувачем проявлені належні компетентності щодо відбору та використання різноманітних як загальнонаукових та і спеціально-наукових методів пізнання, в тому числі діалектичного, формально-логічного, системного аналізу, соціологічного, статистичного тощо.

В цілому в дисертації запропоновані нові науково обґрунтовані теоретичні та прикладні результати проведених досліджень, а також розв'язані конкретні наукові завдання в галузі публічного управління та адміністрування.

Таким чином, підготовлена Юрієм ЛУКАВЕНКОМ дисертація на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі публічного управління та адміністрування і в цілому відповідає вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, тому може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, професор Олександр ЮНІН підкреслив, що аналіз змісту дисертації та наукових публікацій здобувача дає підстави для позитивної оцінки його наукових розробок. Дослідження присвячене актуальній проблемі сьогодишньої науки у галузі публічного управління та адміністрування. Автор здійснив комплексне монографічне дослідження, яке полягає в удосконаленні теоретичних положень публічного управління та адміністрування в частині реформування місцевих органів влади та надав пропозиції (рекомендації) щодо покращення законодавства та відповідної правозастосовної практики.

Слід вказати, що актуальність обраної теми дисертантом підтверджується положеннями зазначеними у дисертації.

Так, реформа децентралізації та територіальної влади в Україні визнана однією з найуспішніших реформ. Проте російське агресивне вторгнення на

територію суверенної держави в 2014 та в 2022 рр., окупація значної кількості територіальних громад наразі унеможлиблює продовження децентралізаційних процесів в умовах правового режиму воєнного стану. Тому варто змінити фокус уваги на розвиток інституціональної спроможності місцевих органів влади, запровадження європейських стандартів в їх діяльності, що передбачено умовами набуття Україною статусу члена Європейського Союзу. Отже, перехід до управління розвитком інституціональної спроможності всіх складових публічного сектору набуває особливої актуальності.

Отже, вищевказані положення підкреслюють обумовленість та актуальність цього дослідження.

Оцінка змісту дисертації. Дисертація оформлена згідно з вимогами, які пред'являються до роботи такого рівня, відповідає *державним стандартам*. Обсяг основного тексту дисертації відповідає встановленим нормативам. Наукові положення в тексті дисертації за формою викладу дохідливі, у смисловому значенні взаємопов'язані.

Побудова дисертації та її зміст свідчать про комплексний підхід щодо вирішення поставлених завдань дослідження. Актуальність проблематики, глибина аналізу, чіткість висновків, методологічна цілісність, внутрішня логічність та науково-практична спрямованість дисертаційного дослідження забезпечує його наукову цінність. Дисертація містить висунуті автором науково обґрунтовані та аргументовані результати та наукові положення. Робота характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувача в науку. Наукові положення та висновки цілісні, логічно послідовно надані та аргументовано викладені. Робота має суттєве теоретичне та практичне значення. Виклад матеріалу є логічним.

Викладені наукові положення, висновки та рекомендації достатньою мірою обґрунтовані, логічно витікають з детального аналізу досліджуваного явища.

Але поряд з новими і загалом позитивними пропозиціями дисертанта, слід звернути увагу на ряд положень дисертації, які потребують доопрацювання:

По-перше, у дисертації відсутнє опитування різних фахівців у сфері децентралізації державної влади та узагальнення його результатів.

По-друге, автору до захисту варто підготуватись в частині розгляду проблеми реінтеграції тимчасово окупованих територій України з точки зору діяльності місцевих органів влади.

Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне уявлення про роботу, не зменшують її наукової новизни та практичної значимості і тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану раду для офіційного захисту.

Враховуючи вищевикладене підсумовано, що підготовлена Юрієм ЛУКАВЕНКОМ дисертація на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання у галузі кримінального права і в цілому відповідає вимогам пп. 6, 7, 8

Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського державного університету внутрішніх справ для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Доктор наук з державного управління наук, доцент Мирослав ТРЕЩОВ відзначив, що реформа децентралізації та територіальної влади в Україні визнана однією з найуспішніших реформ. Проте російське агресивне вторгнення на територію суверенної держави в 2014 та в 2022 рр., окупація значної кількості територіальних громад наразі унеможливорює продовження децентралізаційних процесів в умовах правового режиму воєнного стану. Тому варто змінити фокус уваги на розвиток інституціональної спроможності місцевих органів влади, запровадження європейських стандартів в їх діяльності, що передбачено умовами набуття Україною статусу члена Європейського Союзу. Отже, перехід до управління розвитком інституціональної спроможності всіх складових публічного сектору набуває особливої актуальності.

З огляду на відчутні особливості інституціональних змін в системі місцевої влади України потребою є певне впорядкування їх сукупності, зокрема для визначення стратегічних орієнтирів подальшого розвитку; потребує удосконалення концепція інституціональної трансформації та методико-технологічний інструментарій її реалізації тощо. Міжнародні агенції, такі як ООН, Світовий банк, ПРООН та ОЕСР, визнають, що якщо публічні інституції в країні не функціонують ефективно, соціальні, економічні та політичні зміни та розвиток ніколи не стануть реальністю. Зазначене обумовлює необхідність реалізації інтегрованого підходу до управління процесом розвитком інституціональної спроможності місцевих органів влади, визначення об'єктивних та суб'єктивних чинників, які впливають на цей процес, застосування засобів оцінювання рівня інституційної спроможності та формування відповідних рекомендацій.. Все вищезазначене вказує на актуальність і своєчасність теми дисертації Юрія ЛУКАВЕНКО.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом й узагальненням праць вітчизняних і зарубіжних вчених, комплексним аналізом законодавства та міжнародної практики в цій сфері.

З аналізу роботи видно, що автор достатньо велику увагу приділив понятійно-категоріальному апарату, зокрема, тим поняттям, які потребують належного уточнення в законодавстві та юридичній літературі.

Аналіз рецензованої дисертації дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети та в повній мірі розкрив поставлені завдання.

Обрана структура дисертації дозволила автору послідовно та системно проаналізувати широкий спектр питань, які стосуються підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади.

Разом з тим, робота містить певні недоліки, зокрема, технічне зауваження – автору варто оформити акти впровадження в освітній процес та наукову діяльність Дніпровського державного університету внутрішніх справ. Автор запропонував перелік загальноприйнятих умовних скорочень, проте його не завжди дотримується. Мною також виявлено окремі неточності в іменах вчених, яких авто цитує.

Незважаючи уваги на те, що роботі притаманні деякі недоліки які характерні будь-якій самостійній науковій праці, вони не впливають на загальну позитивну оцінку даної роботи, слід констатувати, що подане на рецензування дисертаційне дослідження Юрієм ЛУКАВЕНКОМ на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» є завершеною науковою працею, підготовлене на достатньому високому рівні, зміст якого відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а отже роботу може бути рекомендовано до розгляду та захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор наук з державного управління, професор Наталія ЛИПОВСЬКА зазначила, що аналіз дисертації дозволяє стверджувати про ґрунтовну теоретичну підготовку дисертанта, а також говорить про розуміння ним практичних та теоретичних проблем, котрі стосуються сучасних підходів до теоретичного розуміння процесів децентралізації та практичного застосування знань. Актуальність дослідження є безсумнівною з огляду на сучасні процеси розвитку децентралізації в Україні. Загалом дисертаційне дослідження Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Доктор юридичних наук, професор Андрій СОБАКАРЬ наголосив, що автором цілком коректно та слушно сформовано актуальність теми дисертаційного дослідження, а також вміло обрані методи дослідження, зосереджуючи увагу на поставленій меті роботи, та враховуючи об'єкт та предмет дослідження. Загалом дисертація Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади»

відповідає необхідним вимогам, які висуваються до даного виду робіт та може бути рекомендована в разовій спеціалізованій вченій раді для захисту.

Доктор юридичних наук, професор Роман МИРОНЮК наголосив, що дисертаційна робота є актуальною та змістовною. В роботі автором висвітлюються перегляд сучасних підходів до теоретичного розуміння та практичного застосування методів підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади. Отже, дисертація Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» в цілому заслуговує позитивної оцінки, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор філософії Олександр МАЗУР вказав на актуальність теми, та достатній рівень роботи. Автором грамотно сформовано мету, предмет, об'єкт та завдання дослідження. Окремого позитивного враження заслуговують пропозиції дисертанта щодо вдосконалення чинного законодавства України, яке прямо чи опосередковано здійснює регулювання досліджуваних питань. Враховуючи вищевикладене, наголошено, що дисертаційне дослідження Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» відповідає спеціальності 281 «Право» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Доктор наук з державного управління, професор Сергій ШЕВЧЕНКО відзначив, що дисертаційна робота Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» характеризується логічним та ґрунтовним викладенням інформації, стилістичною та науковою грамотністю. Практичне та теоретичне значення дисертаційної роботи в даному напрямку важко переоцінити. Отже, дисертація є завершеною науковою працею та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Реформа децентралізації та територіальної влади в Україні визнана однією з найуспішніших реформ. Проте російське агресивне вторгнення на територію суверенної держави в 2014 та в 2022 рр., окупація значної кількості територіальних громад наразі

унеможливиює продовження децентралізаційних процесів в умовах правового режиму воєнного стану. Тому варто змінити фокус уваги на розвиток інституціональної спроможності місцевих органів влади, запровадження європейських стандартів в їх діяльності, що передбачено умовами набуття Україною статусу члена Європейського Союзу. Отже, перехід до управління розвитком інституціональної спроможності всіх складових публічного сектору набуває особливої актуальності.

З огляду на відчутні особливості інституціональних змін в системі місцевої влади України потребою є певне впорядкування їх сукупності, зокрема для визначення стратегічних орієнтирів подальшого розвитку; потребує удосконалення концепція інституціональної трансформації та методико-технологічний інструментарій її реалізації тощо. Міжнародні агенції, такі як ООН, Світовий банк, ПРООН та ОЕСР, визнають, що якщо публічні інституції в країні не функціонують ефективно, соціальні, економічні та політичні зміни та розвиток ніколи не стануть реальністю. Зазначене обумовлює необхідність реалізації інтегрованого підходу до управління процесом розвитком інституціональної спроможності місцевих органів влади, визначення об'єктивних та суб'єктивних чинників, які впливають на цей процес, застосування засобів оцінювання рівня інституційної спроможності та формування відповідних рекомендацій.

Проблеми функціонування та розвитку місцевої влади в Україні в публічно-управлінському дискурсі останнім часом привертають увагу багатьох дослідників. Їх науковий доробок можна розподілити на декілька груп. Перша група присвячена визначенню сутності та функцій місцевих органів влади (МОВ) у контексті системного аналізу публічного управління; зокрема, це роботи В.М. Алексєєва, В. Д. Бакуменка, В.В. Баштанника, О.В. Баштанник, О.Ю. Бобровської, О.І. Васильєвої, Н.Т.Гончарук, С.А.Квітки, Т.А.Кравченко, М.А. Латиніна, Н.А.Липовської, Т.В. Маматової, В. Мамонової, А.В. Мерзляк, Т.І.Пахомової, С. Є. Саханенка, С. М. Серьогіна, Н.С. Сидоренко, Ю. П. Шарова, С.О.Шевченка, І.А.Чикаренко та ін.

Інші теоретичні розробки, які аналізувались у ході роботи над дисертаційним дослідженням, присвячені питанням територіальної організації місцевої влади, які розглядали М. О. Баймуратов, О. Ю. Бобровська, Я. Ф. Жовнірчик, А. А. Коваленко, В. В. Кравченко, В. С. Куйбіда, І.В. Шпекторенко, інші дослідники.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Роботу виконано відповідно до: Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2022 року, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 942 від 07.09.2011 р.; Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки., схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.06.2021 р. № 756-р; тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11.06.2020 р. №454, та наукової теми Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення

прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є обґрунтування комплексу концептуальних положень щодо розвитку інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні і розробка рекомендацій щодо вдосконалення управління цим процесом у практиці публічного управління.

Для досягнення мети було визначено такі завдання дослідження:

- проаналізувати стан наукового осмислення проблеми розвитку інституціональної спроможності місцевих органів влади;
- розкрити передумови інституціональної трансформації місцевої влади в Україні в умовах децентралізації;
- визначити детермінанти розвитку інституціональної спроможності місцевих органів влади;
- розглянути показники інституціональної спроможності місцевих органів влади;
- дослідити зарубіжний досвід розвитку інституціональної спроможності місцевих органів влади;
- розробити модель підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, які складаються у сфері діяльності органів місцевої влади.

Предмет дослідження – підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження виступає комплекс загальних і спеціальних методів наукового пізнання: діалектичний (як базовий метод наукового пізнання), метод системного аналізу, формально-логічний метод тлумачення правових норм, порівняльно-ретроспективний метод, метод сходження від абстрактного до конкретного, метод моделювання, інституціональний аналіз.

Методи системного аналізу застосовувались під час виділення системних ознак, елементів та функцій місцевої влади в Україні та інтерпретації її інституціональної спроможності.

Метод сходження від абстрактного до конкретного дозволив дослідити категорії «інституціональна спроможність», «управління розвитком інституціональної спроможності», «трансакційні витрати» взагалі для конкретизації їх по відношенню до місцевої влади зокрема. Формально-логічний метод тлумачення правових норм використовувався для аналізу правових засад функціонування органів місцевої влади в Україні, визначенні передумов її інституціональної трансформації. Метод моделювання застосовувався під час конструювання моделі управління підвищенням інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні комплексу концептуальних положень щодо підвищення інституціональної

спроможності місцевих органів влади в Україні та розробці рекомендацій щодо вдосконалення управління цим процесом у практиці публічного управління.

Найважливіші наукові результати, що характеризують новизну і розкривають логіку та зміст дисертаційного дослідження, полягають у тому, що:

уперше:

- розроблено комплекс взаємопідтримуючих концептуальних положень щодо підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади в Україні в умовах воєнного стану, які базуються на досвіді успішної діяльності органів місцевої влади зарубіжних країн, сервісній філософії місцевої влади, на інтегральному підході до управління за критерієм мінімізації трансформаційних витрат, для реалізації чого запропоновано інструментарій оцінювання інституціональної спроможності з використанням розроблених методико-технологічних моделей та суб'єктивних і об'єктивних показників;

удосконалено:

- матрицю характеристик інституціоналізації місцевої влади в Україні, координати якої представляють собою перелік критично важливих характеристик-орієнтирів цього інституту та розкривають зміст його основних функцій, визначених на основі сервісної філософії;

- понятійно-категоріальний апарат предметної сфери дослідження, зокрема уточнено поняття «інституціональна спроможність», «управління розвитком інституціональної спроможності», «трансакційні витрати»;

- підходи щодо дослідження зарубіжного досвіду функціонування місцевої влади, зокрема через порівняння успішних та негативних практик країн, що розвиваються;

дістали подальшого розвитку:

- підходи до управління поведінкою суб'єктів місцевої влади України, зокрема визначено специфіку трансформації соціальних практик суб'єктів місцевої влади щодо надання публічних послуг;

- інтерпретацію інституціонального розвитку місцевої влади в Україні, зокрема поглиблено уявлення щодо процесу інституціональних змін, спрямованих на підвищення його ефективності шляхом зниження трансформаційних витрат, зокрема з урахуванням характеристик самого інституту місцевої влади як організації.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що положення дисертації можуть бути використані: у практичній діяльності органів місцевої влади під час формування Стратегії їх розвитку; у подальших наукових дослідженнях професійної діяльності в органах місцевої влади та її інституціонального розвитку; у навчальному процесі при підготовці магістрів публічного управління; при написанні підручників, навчальних посібників, довідкової та методичної літератури, монографій з проблем інституціоналізації місцевої влади та спроможності її органів.

Публікації. За темою дисертації опубліковано 5 праць, з них: 3 – статті у виданнях включених до переліку наукових фахових видань України, 2 – тези доповідей.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно із застосуванням сучасної української мови та наукових термінів. Кожний підрозділ роботи побудований у логічній послідовності. Усе це забезпечує легкість і доступність сприйняття викладених у дисертації положень.

У результаті попередньої експертизи дисертації Юрія ЛУКАВЕНКА і повноти публікацій основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Юрія ЛУКАВЕНКА на тему «Підвищення інституціональної спроможності місцевих органів влади» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Голова засідання:

Професор кафедри

адміністративно-правових дисциплін

та публічного управління

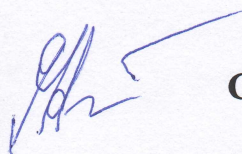
Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

доктор наук з державного управління,

професор

24 лютого 2025 року

Сергій ШЕВЧЕНКО